

درس شانزدهم : (زمینه ها و هدف های اصلاحات امریکایی در ایران)

۱- سیاست (اتحاد برای پیشرفت) در چه دوره ای اتخاذ شد و منظور از آن چه بود ؟

سیاست خارجی امریکا در دوره ریاست جمهوری **جان.اف.کندی** در برابر کشورهای توسعه نیافته جهان سوم و خاورمیانه (اجرای اصلاحات از بالا به پایین) با هدف پیشگیری از انقلاب های قهر آمیز بود . این سیاست به عنوان (اتحاد برای پیشرفت) در کشورهای هایی که در معرض خطر کمونیسم بودند اجرا میشد ، بی آنکه نظام دیکتاتوری و استبدادی آنها تغییر یابد و در صورت مقاومت مردم برای اجرای آن توسل به زور پیش بینی شده بود .

۲- سیاست خارجی امریکا به عنوان (اتحاد برای پیشرفت) به چه دلایلی در ایران اجرا شد ؟

اجرای این سیاست درباره ایران اهمیت خاصی داشت زیرا رژیم دست نشانده شاه وابسته و متحد امریکا بود و به دلیل همسایگی با اتحاد جماهیر شوروی و موقعیت ممتاز جغرافیایی سیاسی ، در وضعیتی حساس و تعیین کننده قرار داشت . کارشناسان مسائل ایران در وزارت امور خارجه امریکا گزارش هایی از وضعیت فساد حکومت شاه و سرکوب مخالفان سیاسی رژیم پهلوی تهیه کردند که نشان می داد وجود یک سلسله اصلاحات اقتصادی و اجتماعی در ایران ضروری است . صنایع و اقتصاد امریکا و کشورهای غربی نیازمند بازار های مصرف جدیدی بود و کشورهای خاورمیانه به علت ساختار اقتصادی مبتنی بر ارباب و رعیتی امکان مصرف تولیدات جدید را نداشتند .

۳- به عقیده زمامداران امریکا به چه دلایلی اصلاحات اقتصادی و اجتماعی در ایران ضرورت داشت ؟

به باور زمامداران امریکا اصلاحات اقتصادی و اجتماعی می توانست ضمن جلوگیری از « انقلاب سرخ » و کاهش خطر کمونیسم ، زمینه ایجاد « انقلاب سفید » را فراهم آورد و از گسترش فعالیت های مردمی علیه حکومت های دیکتاتور و دست نشانده امریکا جلوگیری کند .

۴- شاه در شهریور ۱۳۳۹ با چه شعارهایی از اصلاحات اقتصادی و اجتماعی امریکا استقبال کرد ؟

در شهریور ۱۳۳۹ با منصوب کردن **شریف امامی** به نخست وزیری و طرح شعارهای آزادی احزاب و فضای با سیاسی و اصلاحات اقتصادی ، به استقبال سیاست جدید امریکا رفت . انتخاب شریف امامی در واقع حاصل توافق شاه و انگلستان با استفاده از فرصت انتخابات ریاست جمهوری امریکا بود .

۵- چه کسی از طرف امریکا برای اجرای اصلاحات اقتصادی و اجتماعی در ایران انتخاب شد ؟

کندی رئیس جمهور امریکا به شاه و شریف امامی اعتماد نداشت و آنها را برای اجرای برنامه های خود مناسب نمی دید . امریکا در این زمان برای هموار کردن سیاست های خود در ایران با برخی از رجال ایرانی ارتباط برقرار کرد و خواهان برکناری شریف امامی و روی کار آمدن **علی امینی** شد . علی امینی در دوره تصدی سفارت ایران در امریکا بیش از پیش به مقامات امریکایی نزدیک شده بود و با کندی ارتباط صمیمانه ای داشت .

۶- علی امینی در زمینه اصلاحات اقتصادی و اجتماعی دست به چه اقداماتی زد ؟

با روی کار آمدن **علی امینی** ، سیاست های پیش بینی شده امریکا در ایران به اجرا گذاشته شد :

۱- **قدم اول این سیاست ، (مبارزه با فساد اداری)** بود که برای جلوگیری از سقوط رژیم پهلوی و

افتادن حکومت ایران به دست کمونیستها صورت می گرفت .

۲- **اقدام دوم ، (اصلاحات اقتصادی)** بود که برای تغییر زیرساخت های اجتماعی و اقتصادی کشور به اجرا

درآمد .

۷- علی امینی در اولین قدم از اصلاحات اقتصادی و اجتماعی دست به چه اقداماتی زد ؟

علی امینی در اولین قدم ، دست به اقدامی جنجالی زد :

- ۱- او از شاه درخواست انحلال مجلس های شورای ملی و سنا را کرد ، تا موانع سر راه انجام نقشه های خود را از میان بردارد .
- ۲- به دنبال آن جمعی زیاد از سران حکومت ، از نظامیان عالی رتبه تا مقامات اقتصادی را دستگیر کرد تا گناه مفسد اقتصادی و سیاسی رژیم را به گردن آنان بیندازد . علی امینی با این اقدام می خواست از تعمیق اعتراضات اجتماعی و مردمی علیه امریکا جلوگیری کند .
- ۳- البته او به دنبال جاه طلبی های شخصی خود نیز بود و می خواست مستقل از شاه با امریکا ارتباط برقرار کند . شاه از این موضوع احساس نگرانی کرد .

۸- اقدام دوم علی امینی در زمینه اصلاحات اقتصادی و اجتماعی چه بود ؟

اقدام دوم علی امینی اجرای قانون (اصلاحات ارضی) بود . قانون (اصلاحات ارضی) که در ۲۵ بهمن ۱۳۴۰ در هیئت دولت به تصویب رسیده بود ، از منطقه آذربایجان شروع شد . با سرعت گرفتن روند اصلاحات ارضی به وسیله علی امینی ، شاه از ناحیه او احساس خطر کرد . محمدرضا شاه در ۲۰ فروردین ۱۳۴۰ به همراه اسدالله علم به امریکا رفت و با کمک انگلستان توانست امریکا را به برکناری امینی راضی کند و خود مجری اصلاحات مورد نظر امریکا در ایران شود .

۹- اصلاحات ارضی به وسیله چه کسی و از کجا آغاز شد ؟

قانون اصلاحات ارضی به وسیله علی امینی به اجرا درآمد و این قانون از منطقه آذربایجان آغاز شد .